

THE VIEW OF TEACHERS OF "HRISTO BOTEV" HIGH SCHOOL OF RUSE FOR THE NEEDS OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORT

Valeri S. Yordanov

ABSTRACT: The report summarizes the opinion of 50 teachers in Physical Education and Sport from the School "Hristo Botev" Rousse, studied with the help of a poll. The goal we set out in this study is to disclose the quality of human resources preparation and competencies that ensure the functioning of the physical education and sports subsystem in the educational institutions.

KEYWORDS: teachers, results, education.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Физическото възпитание и спорт в училище са неделима част от цялостната образователна система, която осигурява интелектуалното и физическото развитие на младото поколение. Единствено в учебния процес по физическо възпитание и спорт се решават в голяма степен проблемите, свързани с укрепване на здравето, нормалното психо-физическо развитие и развитие нивото на двигателните качества на учениците във всички етапи на образователната ни система.

Дисциплината „Физическо възпитание и спорт“ не е само средство за постигане на добра физическа форма и здраве, влиянието на спорта не се ограничава само с физическото развитие на човек, а е и един от най-добрите възпитателни методи, средство за нравствено, естетическо и интелектуално усъвършенстване на личността [4].

Обучението по физическо възпитание и спорт постави и нови въпроси пред специалистите в областта на училищното физическо възпитание. Успоредно с разкриване на безспорно високото му качество, за нас е важно да потърсим и оптимизираме всички фактори, от които зависи неговата ефективност.

Държавните образователни изисквания по физическо възпитание и спорт в нашата страна определят главните цели на предмета като специфичен учебно-възпитателен процес. В различните образователни степени и етапи тези цели са съобразени с възрастовите особености, психическото и физическото развитие на учениците [1].

Възможностите за вариативност на съдържанието и многообразието на формите позволяват цялостната дейност да се насочи съобразно ценностната ориентация на ученика, неговите интереси и потребности. По този начин се осъществява едно продължение на процеса за либерализация на физическото възпитание и спорта в училище., заложено в основите на държавните образователни изисквания за учебното съдържание по “Физическо възпитание и спорт” [2].

Според Т. Симеонова(2010) с повишаването на подготовката, квалификацията, образователния си ценз и желанието за реализиране на Държавните образователни изисквания и стандарти учителите ще оптимизират учебно-възпитателния процес по предмета *Физическо възпитание и спорт* [3].

ЦЕЛ на нашето изследване – да анализираме моментното състояние на организация и реализация на обучението по физическо възпитание и спорт, реализацията на третия учебен час, отношението към оценяването, проблемите за материално и методическо обезпечаване през погледа на учители.

ЗАДАЧИТЕ за осъществяването на целта бяха:

-проучване на достъпната литература и нормативни документи по проблемите на спортно-педагогическия процес и модулното обучение по физическо възпитание и спорт в училище;

- анкетно изследване на мнението и отношението на учителите към ефективността на обучението;

- обобщаване на изводи и препоръки за подобряване на работата в училище.

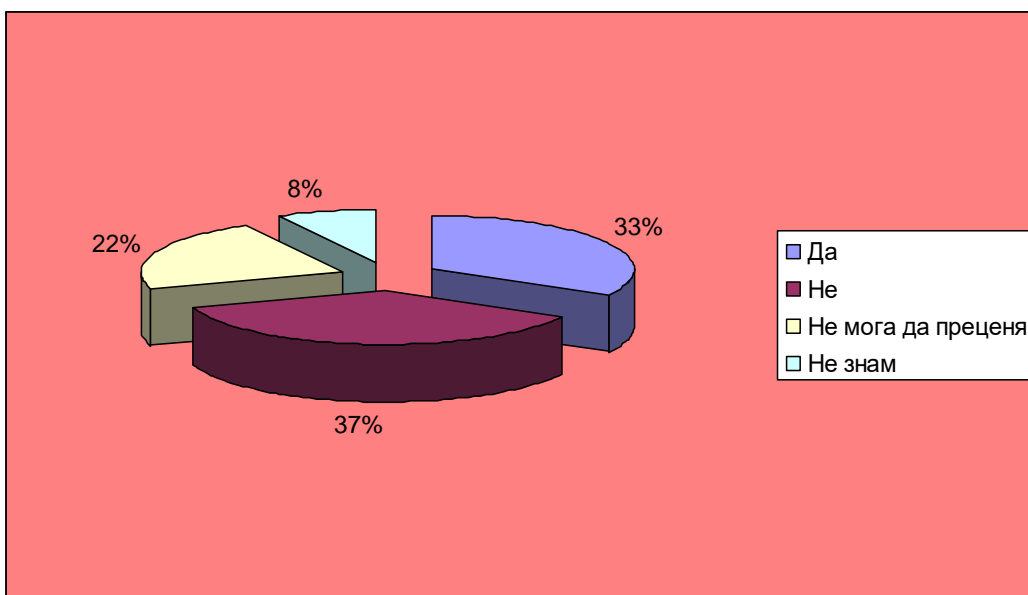
Необходимата информация събрахме с помощта на педагогическо наблюдение, беседа и анкета с 50 учители от СОУ „Христо Ботев“, гр. Русе.

АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

Преди всичко е невъзможно с помощта на анкета да бъдат обхванати толкова много и разнообразни възлови въпроси за реализацията на обучението по физическо възпитание и спорт и третия учебен час в българското училище. Без да претендираме за изчерпателност ще направим опит да обобщим получените данни от анкетното проучване. Анкетата съдържа 10 въпроса, като те са закрити – позволяващи избор на предложен вариант на отговор. Първият въпрос от анкетата акцентира вниманието на учителите към любимото занимание в спорта на учениците: „Кои са любимите дейности на учениците?“ Резултатите показват, че най-голям интерес, според учителските наблюдения, има към подвижните игри – цели 27%. По равно са разпределени процентите, а именно 17%, между лека атлетика и контролни упражнения. Само с един процент по-надолу от тях са ритмичните игри и танците. Гимнастиката заема 10% от отговорите на анкетираните учители. По 6% и 7% се падат съответно на водните спортове и туризма.

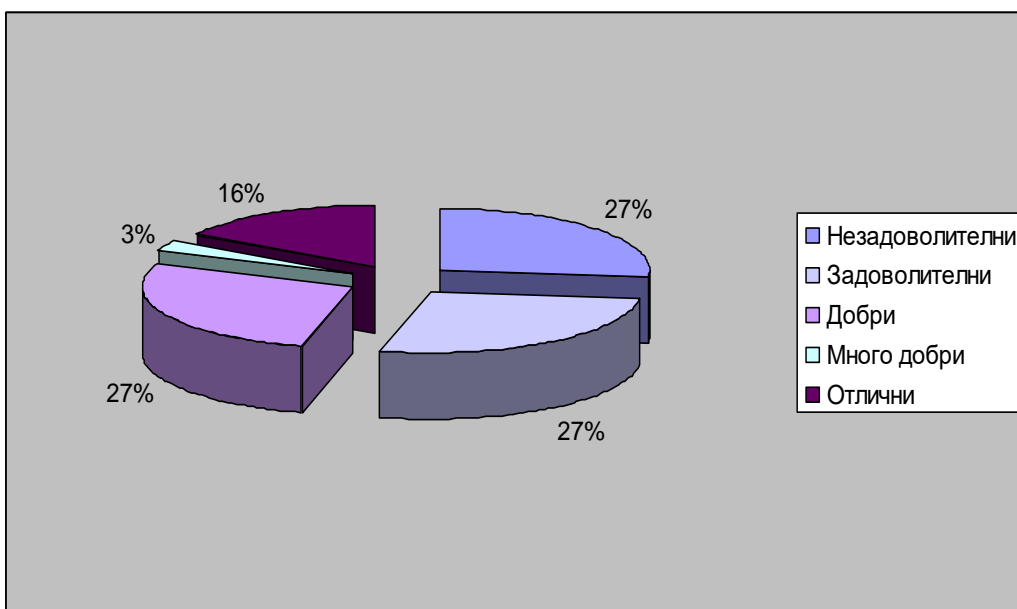
Вторият въпрос от анкетата е интересен. Той отправя към общия хорариум часове по физическо възпитание и спорт и неговото отношение към общия обем знания и умения, които трябва да придобият учениците. Прави впечатление, че разликата между утвърдителния и отрицателния отговори е само 1% в полза на утвърдителния. Резултатите на този въпрос не могат с категоричност да ни насочат към текущата ситуация в училище. Съществен процент от учителите смятат, че учениците са твърде претоварени в учебната си програма – 20%. Само 7% от анкетираните не могат да преценят реално ситуацията.

Третият въпрос е свързан с действащата нормативна уредба. Той е следният: „Смятате ли, че настоящите учебни програми по Физическо възпитание и спорт отговарят на съвременните изисквания?“ Фигура 1, отговорите на анкетираните учители са притеснителни. Прогрес има при отрицателните отговори – 37%. Може би анкетираните учители намират недостатъци в действащите програми, може би ги смятат за остарели и е необходимо осъвременяване и синхронизиране с действащата актуална правна уредба. Необходимо е нещата да се прецизират, за да протича гладко дейността на учителите и те да преподават необходимото учебно съдържание според възрастта на учениците. Малко по-малко са утвърдителните отговори – 33%. Тук прави впечатление разделението на процентните резултати почти наполовина. Защо няма единство в отговорите на учителите, ние само можем да предполагаме! Прави впечатление, че не малък е процентът и на учителите, които не могат да преценят адекватно ситуацията – 22%. А 8% са заявили, че не знаят отговора, този въпрос не влиза в техните задължения, той е част от управленските въпроси.

Фиг. 1

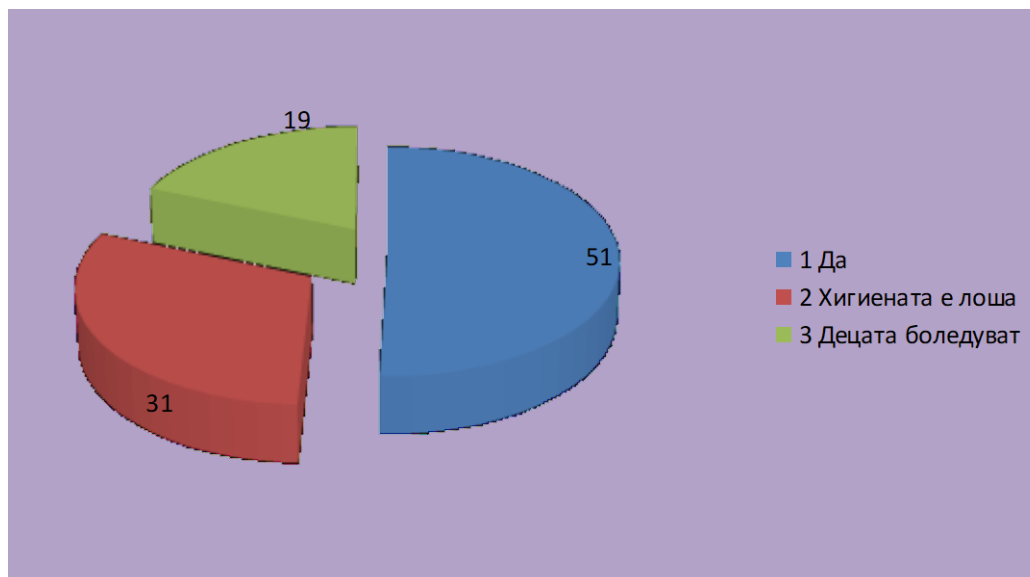
Интересно е разпределението на процентните отговори при следващия четвърти въпрос: „Как оценявате резултатите, които показват учениците по физическо възпитание и спорт?“ Фигура 2, еднакво е процентното съотношение между отговорите „задоволителни“, „незадоволителни“ и „добри“ – 27%. Само 3% оценяват постиженията на учениците като много добри и цели 16% - като отлични. Отново не виждаме категоричност в мнението на учителите. Налице е колебание в отделните мнения, които очертават различни позиции. И този въпрос показва наличието на известни резерви в учебната програма по физическо възпитание и спорт. Касае се за недостатъци или пропуски, които трябва да бъдат отстранени и заменени с адекватни учебни рамки.

Фиг. 2.

Следващият въпрос засяга здравните аспекти от практикуването на спорт и основната причина за въвеждане на дисциплина *Физическо възпитание и спорт* в училище: „Оказва ли влияние двигателната дейност в часовете по физическо възпитание и спорт върху

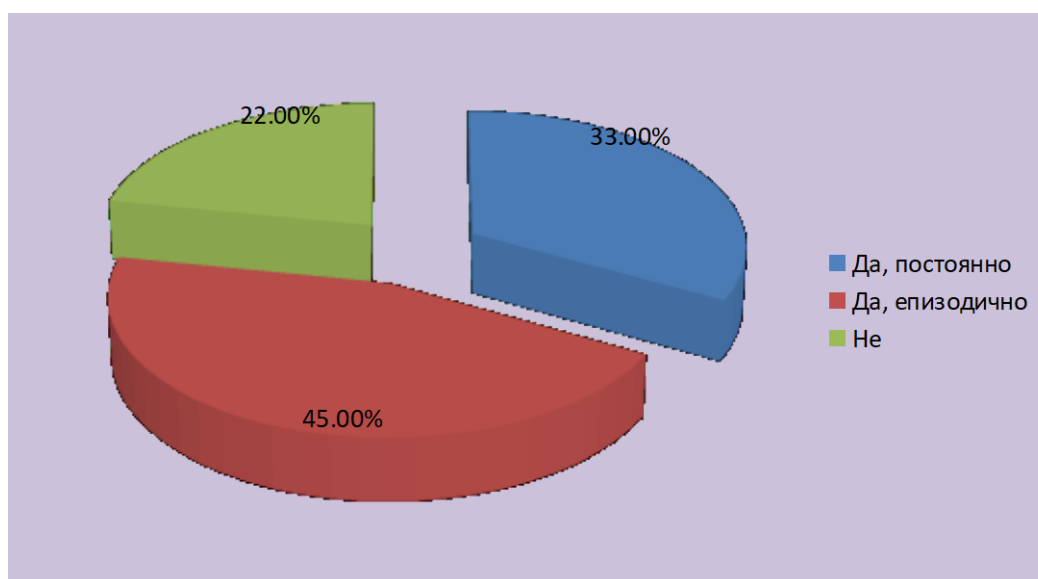
здравословното състояние на учениците?“ фигура 3, приятно усещане оставят мнозинството от учителите, които заявяват, че категорично здравословното състояние на учениците е повлияно от часовете по Физическо възпитание и спорт. Цели 50% отговарят в полза на този отговор. Но в противовес на тях 31% от анкетираните учители отговарят отрицателно на този въпрос, предвид лошите хигиенни условия в училище. Учебната материална база в голяма част от българските училища наистина се явява проблем, поради недостигащ държавен бюджет. А 19% отговарят също отрицателно, поради причина – често боледуване на учениците.

Фиг. 3.

Шестият въпрос от настоящата анкета гласи: „Наблюдава ли се усъвършенстване на двигателните навици на учениците при системно занимаване с двигателни дейности?“ Тук мнозинството от отговорите определено са положителни, като 40% изразяват мнение, че резултатите са положителни в края на всяка учебна година; докато 47% са за това, че учениците показват завидни резултати в края на всяко учебно ядро. 13% заявяват, че учениците показват видими резултати само при определени дейности, но не посочват конкретно кои. Тук можем да предпологаеме, че учениците не показват своите конкретни предпочитания и съответно учителите не са запознати с допълнителните интереси на учениците си.

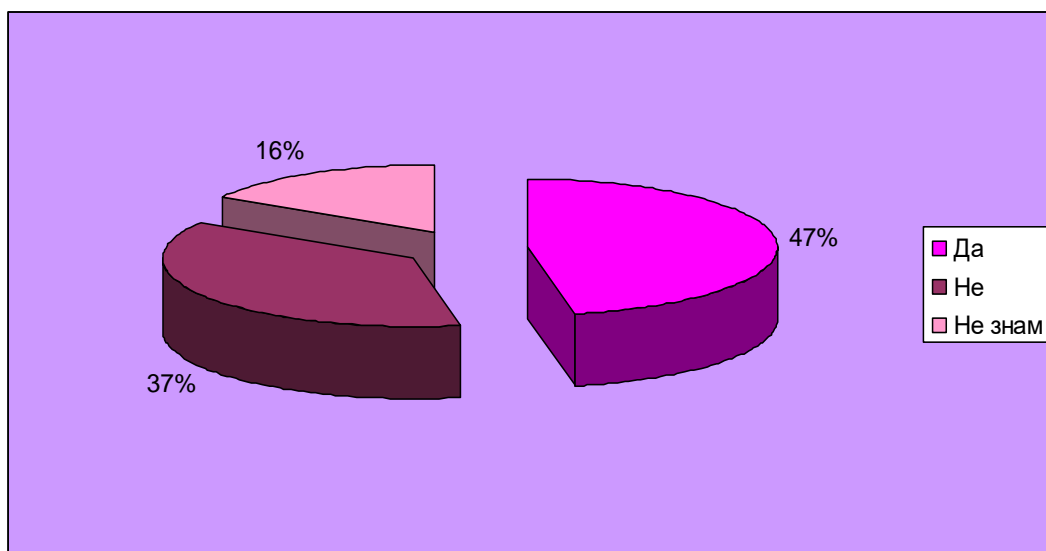
Седмият въпрос е: „Отделяте ли специално внимание за упражнения с оздравителен характер?“ Фигура 4, въпросът е особено интересен и винаги актуален. На тази част от ползите на физическото възпитание трябва да се оказва винаги необходимото внимание. Висок е процентът на отзовалите се с положително мнение по този въпрос – цели 33% – те споделят, че вниманието към здравето е постоянно. Но по завидно висок е процентът на отговорилите положително с епизодични наклонности – цели 45%. Определено това разпределение на гласовете може да предкира вероятността за загриженост от страната на учителите за здравословното състояние на своите ученици и за желание програмата в учебните часове по тази насока да се подобрява. Не малък процент обаче заемат и отрицателните отговори на анкетираните – 22%. Високите цифри определено сигнализират за наличието на резерви в начина на протичане на учебните часове по физическо възпитание и спорт.

Фиг. 4

Осмият въпрос касае личната позиция на анкетираните учители: „Коя е предпочитаната от Вас дейност в часовете по физическо възпитание и спорт?“ Отговорите между отделните възможни отговори са равномерно разпределени. Като по-висок превес имат спортовете: гимнастика, подвижни игри, лека атлетика, спортни игри – съответно 23%, 20%, 18% и 17%. Може би това се обяснява с масовото разпространение на тези спортове в практиката като цяло. Освен това са по-лесно изпълними и достъпни за всички възрасти. Спортове като плуване, хора и танци и зимни игри са като че ли по-малко популярни и процентите при тях са: 7%, 8% и 7%.

Деветият въпрос от настоящата анкета е ценен с информацията, която дава за структурата на урока. Той гласи: „Смятате ли, че сегашната структура на урока е подходяща?“ – Фигура 5, близо половината от анкетираните отговарят утвърдително на този въпрос. Но малко под половината от интервюираните съобщават, че урочната структура всъщност е доста неподходяща. Тази част от учителите определено смята, че трябва да има промяна в учебното съдържание, за да може то адекватно да приеме новите нужди на съвременните ученици. Не малък процент от участниците в анкетата отговарят уклончиво с отговор „не знам“, а именно 16%. Всеки трябва да има мнение, всеки трябва да го изрази, особено когато трябва да се върви по пътя на промяната – всяка идея, всеки съвет е ценен по своему и допринася за напредъка и прогреса в системата. Всеки трябва да може съвестно да изпълнява своите административни задължения и да застане отговорно зад заеманата позиция.

Фиг. 5

Десетият последен въпрос от настоящата анкета акцентира върху информирането на родителите: „Запознават ли родителите с резултатите от учебния процес по Физическо възпитание и спорт?“ Във възпитанието споделяната информация „учител–родител“ е особено ценна и се разглежда като важна за постигането на качествени и трайни възпитателни и образователни резултати. 40% са резултатите от учителите, които съобщават, че най-редовно уведомяват родителите за резултатите на техните деца в училище. 23% от учителите съобщават, че уведомяват родителите, но само във времето на родителските срещи. 23% от анкетираните съобщават, че уведомяването на родителите е съвсем несистемно, нередовно и изглежда не се държи на това. Най-фрапантното е, че има и един значителен процент (14%) от отговорите, които дават за възможен отговор следния: „не, те не се интересуват“. Тази констатация е тревожна, макар и на фона на останалите позитивни мнения. Нужно е да се поработи и върху тази част от учебното съдържание, свързана с поддържането на здрава връзка между учителите и родителите.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Според мнението на преподавателите и направения анализ на проведените анкети е ясно, че очевидно съществуват съществени пропуски, резерви относно оптимизирането на учебно-възпитателния процес по предмета *Физическо възпитание и спорт*, като се потърсят нови подходи, средства и методи за осъществяване.

Основна цел на педагога е редом с развитие на двигателните качества на ученика да повиши физическата и психичната устойчивост на децата, да създаде трайни интереси и навици за занимание със спорт. Ето защо ефективността на системата за физическо възпитание и спорт в училище в най-голяма степен зависи от постоянното повишаване на компетенциите, както на учителите по физическо възпитание, така и на цялата управленска структура. Това налага актуализиране на позициите на държавните и обществени органи и организации за формиране сред децата и младежта на ценности и ориентации за съзнателно, позитивно отношение към укрепване на собственото здраве и физическо усъвършенстване.

References:

1. Dimitrova, B., et al. Conceptual apparatus in the State Standards for the subject "physical education and sport" in the general education schools in Bulgaria. -S., // Sports and Science, vol. 3, 2002.
2. SER for educational content / publication. SG no. 48 from 13.06.2000 /

3. Simeonova, T., Pedagogical Assessment of the Effectiveness of Physical Education and Sport Education in the 9th - 12th grade, depending on the state educational requirements and standards, Sports and Science No. 2 2010, Sofia
4. Stoichev, Ch., Study of the opinion of primary teachers on the sport-pedagogical process of training on the subject "Physical Education and Sport", Collection of Scientific Papers "Innovations in Education", 2016, Faber Publishers

АНКЕТНА КАРТА

1. Кой са любимите дейности на учениците?
  - а) Подвижни игри
  - б) Гимнастика
  - в) Лека атлетика
  - г) Туризм
  - д) Ритмика и танци
  - е) Контролни упражнения
  - и) Водни спортове

2. Достатъчен ли е обемът по физическо възпитание и спорт от знания, умения и навици, които учениците трябва да усвоят?
  - а) Да
  - б) Не
  - в) Учениците са претоварени
  - г) Не мога да преценя

3. Смятате ли, че настоящите учебни програми по физическо възпитание и спорт отговарят на съвременните изисквания.
  - а) Да
  - б) Не
  - в) Не мога да преценя
  - г) Не знам, това са управленски въпроси

4. Как оценявате резултатите, които показват учениците по Физическо възпитание и спорт?
  - а) Незадоволителни
  - б) Задоволителни
  - в) Добри
  - г) Много добри
  - д) Отлични

5. Оказва ли влияние двигателната дейност в часовете по физическо възпитание и спорт върху здравословното състояние на учениците?
  - а) Да
  - б) Не - хигиенните условия са лоши
  - в) Не - децата често боледуват

6. Наблюдава ли се усъвършенстване на двигателните навици на учениците при системно занимаване с двигателни дейности.
  - а) Да - в края на учебната година
  - б) Да - в края на съответното ядро
  - в) Само в определени дейности (кои)

7. Отделяте ли специално внимание за упражнения с оздравителен характер?
  - а) Да постоянно
  - б) Да епизодично

в) Не, това е работа на други

8. Коя е предпочитаната от Вас дейност в часовете по физическо възпитание и спорт.

- а) Гимнастически упражнения?
- б) Подвижни игри
- в) Лекоатлетически упражнения
- г) Народни хора и танци
- д) Игри при зимни условия
- е) Плуване
- и) Спортни игри (баскетбол, волейбол, футбол, хандбал).

9. Смятате ли, че сегашната структура на урока е подходяща?

- а) Да - отчасти
- б) Не - тя трябва да е различна
- в) Не знам

10. Запознавате ли родителите с резултатите от учебния процес по физическо възпитание и спорт?

- а) Да, само на родителски срещи
- б) Да, редовно
- в) Несистемно
- г) Не, те не се интересуват
- д) Не, не е необходимо

*докторант Валери Стефчев Йорданов
Катедра "Физическо възпитание и спорт",
Русенски университет - „Ангел Кънчев”
e – mail: valeri0705@abv.bg*